

[Landbrugsministeren.]

ligt at forelægge det nødvendige lovforslag for folketinget, for at der kan levnes tid til en grundig behandling af denne sag, som jeg anser for at være af stor betydning, naturligvis først og fremmest for det danske landbrug, men i høj grad også for det danske samfund som helhed.

Konsulentvirksomheden, også kaldet det faglige rådgivnings- og vejledningsarbejde, har rødder langt tilbage i dansk landbrugs historie. Indledningen til den konsulentvirksomhed, vi i dag kender, skete, da der lidt over midten af forrige århundrede ansattes nogle enkelte konsulenter ved det i 1768 oprettede kongelige landhusholdningsselskab, men efterhånden som danske bønder opbyggede og udviklede deres egne organisationer i form af først landboforeninger og siden også husmandsforeninger, blev det mere og mere naturligt at henlægge ledelsen af det faglige arbejde og herunder også konsulentvirksomheden til disse foreninger, som i daglig tale benævnes de landøkonomiske foreninger.

Når man i forrige århundrede begyndte at yde statsstøtte til de landøkonomiske foreningers konsulentarbejde, var det ud fra en sikker forvisning om, at den ydede støtte ville være med til at fremme en udvikling i dette erhvervs produktionseffektivitet, som samfundet i høj grad måtte være interesseret i. Det er stadig almindelig anerkendt, at landbrugsproduktionen og ikke mindst de to tredjedele af den, der eksporteres, er en faktor af afgørende betydning i den danske samfundshusholdning.

Regeringen tillægger konsulentordningen stor betydning for en fortsat effektivitetsstigning i dansk landbrug. Konsulenternes formidling af ny viden til landmændene er en meget væsentlig baggrund for den årlige effektivitetsstigning, der er beregnet til 1,5-1,6 pct. svarende til en værdi på ca. 150 mill. kr. i stigning pr. år. Dette beløb får samfundet i årligt øget udbytte for en uændret indsats af produktionsfaktorer (eller i sparede omkostninger ved gennemførelse af uændret produktion). Når man akkumulerer dette stigningsbeløb, får man et beløb, der i løbet af en 10-års periode andrager 9 mia. kr. Denne samfundsmæssige gevinst opnås bl. a. på grundlag af et statstilskud til konsulentvæsenet på godt 50 mill. kr. årligt, et

beløb, der på baggrund af den fornævnte årlige effektivitetsstigning må forekomme meget velbegrunderet. Hovedparten af denne gevinst manifesterer sig i den besparelse på 150.000 helårsarbejdere, der i 10-året er sket i dansk landbrug.

Overalt i de udviklede lande støtter det offentlige forsknings- og forsøgsvirksomhed såvel som konsulentarbejde. Den form, hvorunder støtten ydes, varierer meget fra land til land. Herhjemme har vi den tradition, at næsten hele forsknings- og forsøgsarbejdet i landbruget foregår på statslige institutioner, medens konsulentarbejdet ligger hos de landøkonomiske foreninger. I mange lande er også konsulentvirksomheden et egentligt statsligt område. Det bliver statens udgifter hertil ikke mindre af, tværtimod. Rent umiddelbart er det indlysende, at det er billigere for staten at yde et tilskud på 70 pct. til visse udgifter end selv at afholde samtlige udgifter. Det afgørende i denne forbindelse må imidlertid være konsulentarbejdets effektivitet, og i den henseende har der herhjemme hidtil været praktisk talt fuld enighed om, at den danske ordning, hvor konsulenterne er landmændenes egne, højt betroede medarbejdere, er at foretrække fremfor et statsligt konsulentvæsen. Det gælder om, at landmændene med tillid møder det nye, der kommer fra forsknings- og forsøgsvirksomhed i ind- og udland, og det forudsætter først og fremmest, at resultaterne overbringes af folk, der virkelig kender landmændenes vilkår og taler deres eget sprog. Det gælder om, som det er blevet udtrykt, at gøre vejen fra forskning og forsøg og til landmændene så kort som mulig.

Derfor finder regeringen det rigtigt at fortsætte med bevillingerne til såvel forsøgsvæsen som rådgivningstjeneste. Det er regeringen bekendt, at der p. t. foregår en omfattende strukturrationalisering inden for landbrugets konsulentvæsen, og man ønsker at tilskynde hertil. Men man finder ikke, at det er hensigtsmæssigt gennem lovgivningen at gribe ind på dette område, når de ansættende organisationer selv så energisk søger at løse opgaverne. Som det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, mener man, at konsulentvirksomhed, der alene omfatter havebrug, må udgå af ordningen.

Regeringen vil følge udviklingen nøje og